

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2 kwietnia 1971 r.

w sprawie dozoru i nadzoru ochronnego.

Na podstawie art. 76, 81 i 212 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego zarządza się, co następuje:

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

§ 1. Sprawowanie dozoru lub nadzoru ochronnego powierza się:

- 1) kuratorowi sądowemu,
- 2) zakładowi pracy, w którym skazany jest albo ma być zatrudniony,
- 3) organizacji związkowej, kobiecej, młodzieżowej lub innej, zwłaszcza takiej, w której działalności skazany uczestniczy albo ma uczestniczyć lub dla której sprawowanie opieki nad osobami skazanymi stanowi wykonanie zadań statutowych albo innej instytucji godnej zaufania, a w szczególności sprawującej opiekę społeczną.

§ 2. Powierzenie dozoru lub nadzoru ochronnego powinno nastąpić niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu

14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia albo od dnia zwrotu akt sądowi pierwszej instancji lub otrzymania orzeczenia do wykonania.

§ 3. Jeżeli sąd penitencjarny, w którego okręgu nadzór ochronny ma być wykonywany, uzna to za konieczne, zwraca się do właściwego organu o nadesłanie do wglądu teczki informacyjnej, a w razie potrzeby — zwraca się do właściwego sądu o nadesłanie odpisów innych dokumentów lub akt sprawy do wglądu.

§ 4. Jeżeli skazany przebywa poza siedzibą sądu penitencjarnego, sąd ten może zwrócić się do prezesa sądu powiatowego, w którego okręgu skazany przebywa, o wykonywanie czynności w zakresie kontroli dozoru orzeczonego w związku z warunkowym zwolnieniem lub nadzoru ochronnego.

§ 5. Powierając sprawowanie dozoru lub nadzoru ochronnego sąd przekazuje dane o osobie skazanego i jego poprzedniej karalności, o miejscu zamieszkania i miejscu pracy, a ponadto wskazuje rodzaj przestępstwa, wymierzoną

karę, nałożone przez sąd obowiązki oraz datę zakończenia okresu próby. W miarę potrzeby należy również podać dane co do właściwości charakteru skazanego, jego warunków osobistych, zachowania się po popełnieniu przestępstwa i w czasie odbywania kary oraz wstępne wskazówki co do dalszej jego resocjalizacji.

§ 6. Skazany obowiązany jest stawić się na wezwanie sądu albo sprawującego dozór lub nadzór ochronny i udzielić wyjaśnień związanych z dozorem lub nadzorem ochronnym.

§ 7. Sprawującego dozór lub nadzór ochronny należy zawiadomić o zmianie orzeczenia w sprawie dozoru lub nadzoru ochronnego oraz o wydanych w tym zakresie zarządzeniach.

§ 8. O powierzeniu dozoru nad warunkowo zwolnionym lub nadzoru ochronnego, o zwolnieniu od dozoru skazanego warunkowo przedterminowo zwolnionego, o odwołaniu warunkowego zwolnienia lub o umieszczeniu skazanego pozostającego pod nadzorem ochronnym w ośrodku przystosowania społecznego sąd zawiadamia komendę powiatową (miejską, dzielnicową) Milicji Obywatelskiej, w której okręgu skazany przebywa.

§ 9. Koordynowanie i kontrolowanie działalności sprawujących dozór lub nadzór ochronny oraz udzielanie im potrzebnej informacji i pomocy w sprawach związanych z powierzoną im funkcją należy w sądzie powiatowym do prezesa sądu lub wyznaczonego przez niego sędziego, a w sądzie wojewódzkim — do przewodniczącego wydziału penitencjarnego lub wyznaczonego przez niego sędziego.

§ 10. Sprawujący dozór lub nadzór ochronny obowiązany jest zachować w tajemnicy wszystkie okoliczności, o których powziął wiadomość w związku ze sprawowaniem powierzonej mu funkcji.

Rozdział 2.

Kuratorzy sądowi.

§ 11. 1. Do sprawowania dozoru lub nadzoru ochronnego powołuje się kuratorów sądowych.

2. Kuratorami sądowymi są kuratorzy zawodowi i kuratorzy społeczni.

§ 12. Kuratorzy zawodowi są pracownikami sądów powszechnych. Przyjmuje ich do pracy, zawiesza w czynnościach i zwalnia prezes sądu wojewódzkiego. Kuratorzy zawodowi działają przy sądach wojewódzkich i powiatowych i podlegają prezesom tych sądów.

§ 13. 1. Kuratorów społecznych powołuje się przy sądzie wojewódzkim i sądzie powiatowym.

2. Kuratorów społecznych przy sądzie wojewódzkim powołuje, zawiesza w czynnościach i odwołuje prezes sądu wojewódzkiego, a kuratorów społecznych przy sądzie powiatowym — prezes sądu powiatowego. Kuratorzy społeczni pełnią powierzone im czynności w ramach funkcji społecznej.

§ 14. 1. Kuratorów sądowych wpisuje się na listę kuratorów powołanych przy danym sądzie.

2. Kurator sądowy składa przed prezesem sądu następujące przyrzeczenie: „Przyrzekam uroczyście, że powierzone mi obowiązki kuratora sądowego wykonam z całą sumiennością, mając zawsze na względzie dobro Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i osoby podlegającej mojemu dozorowi (nadzorowi ochronnemu)”.

3. Z odebrania przyrzeczenia sporządza się protokół, który podpisują odbierający i składający przyrzeczenie.

4. Po odebraniu przyrzeczenia prezes sądu, przy którym kurator został powołany, wydaje mu legitymację według ustalonego wzoru.

§ 15. 1. Do sprawowania obowiązków kuratora społecznego może być powołana na jej prośbę lub za jej zgodą osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
- 2) posiada w kraju stałe miejsce zamieszkania,
- 3) nie była skazana za przestępstwo,
- 4) ukończyła lat 26,
- 5) zasługuje na zaufanie i daje rękojmię należytego wykonywania powierzonych jej obowiązków.

2. W wyjątkowych wypadkach można powołać do sprawowania obowiązków kuratora społecznego osobę, która nie ukończyła lat 26, jeżeli jej kwalifikacje, wyrobienie społeczne i doświadczenie życiowe wskazują na przydatność w resocjalizacji skazanych.

§ 16. Poza obowiązkami wynikającymi ze sprawowania powierzonego dozoru lub nadzoru ochronnego kurator społeczny obowiązany jest w szczególności do:

- 1) brania udziału w organizowanym przez sąd szkoleniu i w naradach kuratorów,
- 2) stawiania się na każde wezwanie sądu i udzielania wyjaśnień związanych z pełnioną funkcją,
- 3) współdziałania w zapobieganiu przestępczości z terenowymi organami władzy i administracji państwowej oraz z właściwymi organizacjami społecznymi,
- 4) wykonywania zleconych przez sąd czynności zmierzających do resocjalizacji osób, w stosunku do których warunkowo umorzono postępowanie, oraz w stosunku do skazanych nie pozostających w okresie próby pod dozorem lub korzystających z odroczenia albo z przerwy w wykonaniu orzeczonej kary, a także w stosunku do skazanych, którym zezwolono na czasowe opuszczenie ośrodka przystosowania społecznego lub odbywających karę ograniczenia wolności.

§ 17. Prezes sądu zawiesza w czynnościach kuratora społecznego, jeżeli przeciwko kuratorowi wszczęto postępowanie karne z oskarżenia publicznego.

§ 18. 1. Prezes sądu odwołuje kuratora społecznego, jeżeli kurator:

- 1) nie wykonuje lub nie jest w stanie wykonywać powierzonych mu obowiązków albo nie daje rękojmi należytego ich wykonywania,
- 2) utracił obywatelstwo polskie albo nie korzysta już z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
- 3) został skazany za przestępstwo,
- 4) złożył prośbę o zwolnienie go z powierzonej mu funkcji, albo jeżeli wymagają tego względy organizacyjne.

2. Jeżeli kurator społeczny sprawuje dozór lub nadzór ochronny, odwołanie go na własną prośbę może nastąpić dopiero po złożeniu wymaganych sprawozdań i po objęciu dozoru lub nadzoru ochronnego przez innego wyznaczonego kuratora albo zakład pracy, instytucję lub organizację społeczną.

3. Odwołanego kuratora społecznego skreśla się z listy kuratorów sądowych.

§ 19. 1. Prezes sądu ustala i przyznaje kuratorowi społecznemu ryczałt miesięczny tytułem zwrotu kosztów ponoszonych w związku ze sprawowanymi przez niego czynnościami. Wysokość tego ryczałtu ustala się w zależności od ilości i rodzaju czynności wykonywanych na zlecenie sądu. Ryczałt nie może przekroczyć kwoty 500 złotych miesięcznie.

2. Ryczałt za jeden dozór lub nadzór ochronny nie może przekroczyć kwoty 50 zł miesięcznie. W szczególnie uzasadnionych wypadkach prezes sądu może przyznać kuratorowi społecznemu ryczałt w kwocie wyższej, nie większej jednak niż 70 zł za jeden dozór lub nadzór ochronny.

3. Kuratorowi społecznemu, który za czas nieobecności w pracy w związku z wykonywaniem obowiązków kuratora nie zachowuje prawa do wynagrodzenia z zakładu pracy, prezes sądu przyznaje ponadto zwrot utraconego za ten czas za-

robku, jeżeli wykonanie obowiązków kuratora w godzinach pracy zawodowej było konieczne.

§ 20. Zwolnienie kuratora społecznego od zajęć służbowych do wykonania czynności związanych ze sprawowaniem dozoru lub nadzoru ochronnego, których nie może on załatwić poza godzinami swojej pracy zawodowej, odbywa się w trybie przepisów w sprawie zwolnień od pracy zawodowej pracowników w uspołecznionych zakładach pracy do pełnienia czasowych funkcji społecznych.

§ 21. Kuratorem zawodowym może być osoba, która odpowiada warunkom określonym w § 15 i posiada wyższe wykształcenie, a w wyjątkowych wypadkach wykształcenie co najmniej średnie.

§ 22. 1. Do obowiązków kuratora zawodowego należy w szczególności:

- 1) organizowanie i kontrola pracy kuratorów społecznych, jak również przedstawicieli zakładów pracy, instytucji i organizacji społecznych sprawujących dozór lub nadzór ochronny, udzielanie im pomocy i wskazówek oraz organizowanie szkolenia,
- 2) bezpośrednio sprawowanie dozoru lub nadzoru ochronnego w wypadkach szczególnie trudnych,
- 3) współdziałanie z organizacjami realizującymi zadania w zakresie pomocy postpenitencjarnej.

2. Obsługę biurową związaną z pracą kuratorów zawodowych pełni sekretariat sądowy wyznaczony przez prezesa sądu.

§ 23. Kuratorowi zawodowemu za pełnienie dozoru lub nadzoru ochronnego, poza obowiązkami wymienionymi w § 22, przysługuje ryczałt według zasad określonych w § 19 ust. 1 i 2.

§ 24. Do kuratorów zawodowych stosuje się odpowiednio przepisy § 16—18.

Rozdział 3.

Zadania zakładów pracy, instytucji i organizacji społecznych w zakresie sprawowania dozoru lub nadzoru ochronnego.

§ 25. Zakłady pracy, instytucje i organizacje społeczne, którym powierzono sprawowanie dozoru lub nadzoru ochronnego, obowiązane są w szczególności do:

- 1) wyznaczenia niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 14 dni, swego przedstawiciela do bezpośredniego wykonywania obowiązków związanych z dozorem lub nadzorem ochronnym oraz do udzielania pomocy i wskazówek niezbędnych do prawidłowego wykonania powierzonych mu funkcji;
- 2) czuwania nad prawidłowym przebiegiem resocjalizacji skazanego;
- 3) dopilnowania, aby wyznaczony przedstawiciel wykonywał prawidłowo powierzone mu obowiązki, a w razie ich niewykonania lub nienależytego wykonywania — do wyznaczenia niezwłocznie nowego przedstawiciela;
- 4) kontrolowania składanych przez przedstawiciela okresowych sprawozdań i przedstawiania ich sądowi, w miarę potrzeby z własnymi uwagami i wnioskami;
- 5) umożliwienia wyznaczonemu przedstawicielowi utrzymywania niezbędnych kontaktów z sądem, kuratorami sądowymi oraz uczestnictwa w organizowanych przez sąd szkoleniu i naradach kuratorów;
- 6) wydania wyznaczonemu przedstawicielowi zaświadczenia stwierdzającego wykonywanie w ich imieniu powierzonych przez sąd dozoru lub nadzoru ochronnego;
- 7) zawiadomienia niezwłocznie sądu o rozwiązaniu ze skazanym stosunku pracy lub o wystąpieniu przez niego z organizacji.

§ 26. Przedstawiciel, o którym mowa w § 25, powinien odpowiadać warunkom określonym dla kuratorów społecznych; wyznaczenie go należy stwierdzić dokumentem podpi-

sanym przez kierownika lub statutowego przedstawiciela organu sprawującego dozór lub nadzór ochronny. Jeden egzemplarz dokumentu z oświadczeniem wyznaczonej osoby o wyrażeniu zgody na sprawowanie powierzonej jej funkcji przekazuje się sądowi.

§ 27. 1. W razie odmowy podjęcia dozoru lub nadzoru ochronnego, jak również w razie stwierdzenia zaniedbania w wykonywaniu przez zakład pracy, instytucję lub organizację społeczną dozoru lub nadzoru ochronnego, sąd może zawiadomić o tym ich organ nadrzędny.

2. O zaniedbaniu w wykonywaniu przez wyznaczonego przedstawiciela powierzonych mu obowiązków, sąd może zawiadomić organ, który wyznaczył przedstawiciela.

3. Przed wysłaniem zawiadomień, o których mowa w ust. 1 i 2, należy zażądać złożenia wyjaśnień.

4. Jeżeli zakład pracy, instytucja lub organizacja społeczna z przyczyn od niej niezależnych nie może sprawować powierzonego dozoru lub nadzoru ochronnego, obowiązana jest zawiadomić o tym niezwłocznie sąd.

5. W wypadkach, o których mowa w ust. 1, 2 i 4, w razie potrzeby powierza się sprawowanie dozoru lub nadzoru ochronnego innemu zakładowi pracy, instytucji lub organizacji społecznej albo kuratorowi sądowemu.

Rozdział 4.

Dozór.

§ 28. 1. Kurator sądowy (przedstawiciel zakładu pracy, instytucji lub organizacji społecznej) z chwilą powierzenia dozoru powinien:

- 1) zaznajomić się z wyrokiem skazującym i innymi orzeczeniami wydanymi na jego podstawie oraz w miarę potrzeby z aktami sprawy skazanego;
- 2) nawiązać niezwłocznie kontakt ze skazanym oraz w miarę potrzeby z jego rodziną i środowiskiem, jak również z zakładem pracy, w którym skazany pracuje, i organizacjami, w których działalności uczestniczy;
- 3) zawiadomić sąd w terminie 14 dni o objęciu powierzonych obowiązków;
- 4) poczynić niezbędne starania, aby skazany przestrzegał porządku prawnego, a zwłaszcza nie popełnił przestępstwa, oraz aby wykonywał społecznie pożyteczną pracę i nałożone przez sąd obowiązki;
- 5) udzielać skazanemu niezbędnej pomocy w trudnościach życiowych, w uzyskaniu pracy, poddaniu się leczeniu, kontynuowaniu nauki lub w przygotowaniu się do zawodu;
- 6) pouczać skazanego o obowiązku powiadomienia sądu oraz sprawującego dozór o zmianie miejsca pobytu oraz ostrzegać przed skutkami uchylania się od wykonania nałożonych przez sąd obowiązków lub uchylania się od dozoru;
- 7) składać sądowi nie rzadziej niż co trzy miesiące pisemne sprawozdanie o zachowaniu się skazanego w okresie próby, z tym że pierwsze sprawozdanie należy złożyć w ciągu jednego miesiąca od daty objęcia dozoru, a niezwłocznie — w razie stwierdzenia, że skazany popełnił przestępstwo, uchyla się od wykonania obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przez zagarnięcie mienia społecznego lub w inny sposób rażąco narusza porządek prawny;
- 8) zawiadomić niezwłocznie sąd o powołaniu skazanego do pełnienia czynnej służby wojskowej oraz w miarę możliwości wskazać jednostkę wojskową i czas trwania tej służby;
- 9) podejmować inne niezbędne czynności związane ze sprawowanym dozorem.

2. Okresowe sprawozdania o zachowaniu się skazanego powinny zawierać w szczególności informacje o wykonywa-

niu lub przyczynach niewykonania nałożonych przez sąd obowiązków, o naprawieniu wyrządzonej przestępstwem szkody, o uiszczeniu grzywny i kosztów sądowych, o wywiązywaniu się z pracy zawodowej i ołożeniu na utrzymanie rodziny, a w miarę potrzeby także o wynikach leczenia i postępach w nauce. Sprawozdania te powinny zawierać również dane o podjętych i planowanych czynnościach zmierzających do dalszej resocjalizacji skazanego.

§ 29. Sprawujący dozór może składać umotywowane wnioski o nałożenie na skazanego obowiązków albo o rozszerzenie lub zmianę nałożonych przez sąd obowiązków lub o zwolnienie od ich wykonania, a także o zwolnienie od dozoru albo o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszonyj kary pozbawienia wolności lub o odwołanie warunkowego zwolnienia.

§ 30. Sprawozdania i wnioski, o których mowa w § 28 ust. 2 i w § 29, przedstawiciel zakładu pracy, instytucji lub organizacji społecznej przesyła sądowi za pośrednictwem kierownictwa tych jednostek, chyba że sąd zarządzi inaczej.

Rozdział 5.

Nadzór ochronny.

§ 31. Sprawowanie bezpośredniego nadzoru ochronnego powierza się kuratorom sądowym wyróżniającym się dużym doświadczeniem życiowym i społecznym oraz pozytywnymi wynikami w pracy kuratora sądowego.

§ 32. Jeżeli sędzia penitencjarny wyznaczając kuratora sądowego powierzył jednocześnie sprawowanie bezpośredniego nadzoru zakładowi pracy, organizacji społecznej lub instytucji godnej zaufania, kurator obowiązany jest nawiązać ścisły kontakt z kierownictwem danej jednostki oraz z wyznaczonym przedstawicielem i ustalić wspólny program resocjalizacji skazanego.

§ 33. Do sprawowania nadzoru ochronnego stosuje się odpowiednio przepisy § 28—30.

Rozdział 6.

Poręczenie.

§ 34. Wniosek o przyjęcie poręczenia należy złożyć do sądu właściwego do wydania orzeczenia w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania, warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności lub warunkowego przedterminowego zwolnienia.

§ 35. Sąd może zlecić kuratorowi sądowemu, a w razie potrzeby także Milicji Obywatelskiej zebranie wiadomości o osobie zgłaszającej wniosek o przyjęcie poręczenia, a w szczególności czy zasługuje ona na zaufanie i daje rękojmię prawidłowego wywiązywania się z obowiązków poręczającego. W ten sam sposób można zbierać wiadomości o wykonywaniu przez poręczającego powierzonych mu funkcji.

§ 36. O przyjęciu poręczenia należy niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia albo po zwrocie akt sądowi pierwszej instancji lub po otrzymaniu orzeczenia do wykonania zawiadomić poręczającego, zaznajamiając go równocześnie z treścią orzeczenia i pouczając o ciężących na nim obowiązkach wynikających z poręczenia i o skutkach ich niewypełnienia.

§ 37. Na żądanie sądu w każdym czasie oraz na 3 miesiące przed upływem okresu próby poręczający obowiązany jest do złożenia sprawozdania o zachowaniu się i wynikach resocjalizacji skazanego. Poręczający powinien również zawiadomić niezwłocznie sąd w razie stwierdzenia, że skazany popełnił przestępstwo lub w inny sposób rażąco narusza porządek prawny albo uchylił się od wykonywania nałożonych przez sąd obowiązków.

§ 38. Jeżeli poręczenie pozostaje w związku z warunkowym umorzeniem postępowania w postępowaniu przygotowawczym, stosuje się odpowiednio przepisy niniejszego rozdziału, z tym że zebranie informacji, o których mowa w § 35, można zlecić tylko komendzie powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) Milicji Obywatelskiej, właściwej według miejsca zamieszkania poręczającego.

Rozdział 7.

Przepisy końcowe.

§ 39. Jeżeli zachodzi uzasadniona potrzeba sprawdzania zachowania się skazanego w toku postępowania wykonawczego, zwłaszcza w okresie próby, odroczenia lub przerwy w wykonaniu kary albo w okresie zawieszenia postępowania wykonawczego, zarządza się zbieranie nie rzadziej niż co 6 miesięcy wiadomości o skazanym, w szczególności w drodze przeprowadzenia wywiadu środowiskowego.

§ 40. 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio do skazanych przez sądy wojskowe osób cywilnych oraz żołnierzy, którzy po skazaniu zostali zwolnieni z czynnej służby wojskowej.

2. W wypadkach, o których mowa w ust. 1, sąd wojskowy może zwrócić się do właściwego sądu powszechnego o wyznaczenie kuratora sądowego.

§ 41. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 marca 1965 r. w sprawie dozoru ochronnego nad osobami, którym wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszono, oraz w sprawie nadzoru nad osobami warunkowo zwolnionymi (Dz. U. Nr 12, poz. 80).

§ 42. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: w z. F. Rusek